

**WYDZIAŁ PRAWA i ADMINISTRACJI
UNIwersYTETU KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO
w WARSZAWIE**

Katedra Prawa Gospodarczego Prywatnego

Warszawa 6 sierpnia 2018 r.

**prof. dr hab. Marek Michalski
Kierownik Katedry Prawa Gospodarczego
Prywatnego UKSW
Dziekan Wydziału Prawa i Administracji
UKSW**

**Recenzja dorobku naukowego oraz rozprawy habilitacyjnej
dr Pawła Sitka w przewodzie o nadanie stopnia naukowego doktora
habilitowanego nauk prawnych**

I. Ocena dorobku naukowego

1. Uwagi ogólne i charakterystyka dorobku naukowo – badawczego

Pan dr P. Sitek zatrudniony jest na stanowisku adiunkta w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Warszawie. Ponadto jest także członkiem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Bydgoszczy.

Studia magisterskie w zakresie prawa ukończył Habilitant na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego w 1994 r. na podstawie pracy magisterskiej *Narodowy Bank Polski a Minister Finansów, wybrane zagadnienia* napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. W. Gronowskiego.

Stopień doktora nauk prawnych uzyskał Habilitant na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego w 2006 r. na podstawie rozprawy doktorskiej pt.: *Prawne i kryminologiczne aspekty bezpieczeństwa banku*.

Na dorobek naukowy p. dr P. Sitka - opublikowany po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych - składa się: **(i) 5 monografi**, w tym 4 przygotowane samodzielnie, wliczając w tą liczbę monografię w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytułach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, tj. *Przeobrażenia systemu bankowego w kontekście utworzenia unii bankowej*, Warszawa 2017, oraz 1 monografię we współautorstwie (*Prawne i kryminologiczne aspekty szkodnictwa leśnego*), **(ii) 5 redakcji naukowych prac zbiorowych**, **(iii) autorstwo i współautorstwo rozdziałów w 27 monografiach**, **(iv) autorstwo 10 artykułów naukowych**, **(v) 19 recenzji wewnętrznych naukowych**, **(vi) autorstwo 25 haseł encyklopedycznych**. Dodatkowo: 10 referatów wygłoszonych na naukowych konferencjach międzynarodowych oraz 14 referatów wygłoszonych na konferencjach krajowych. Do osiągnięć Habilitanta należy także kierownictwo międzynarodowego projektu badawczego na rzecz Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego.

Dorobek naukowy Habilitanta uzupełniają udziały w konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych bez referatów (4) oraz współpraca naukowa z zagranicą w postaci wyjazdów stażowych, wykładów i zajęć dydaktycznych (6).

Obraz sylwetki Habilitanta dopełniają uzyskane nagrody i wyróżnienia w liczbie 7 a także członkostwo w Radzie Naukowej *International Journal of Society Reaserches*.

Już w tym miejscu trzeba zauważyć, że **dorobek naukowo-badawczy Habilitanta przedstawia się jako niezwykle bogaty i różnorodny**, a uwzględniając uczestnictwo w organizacji konferencji naukowych, a także staży zagranicznych, przedstawia **niezwykłą aktywność Habilitanta na różnych polach szeroko rozumianej nauki prawa**.

2. Dorobek naukowy od momentu uzyskania stopnia doktora nauk prawnych do chwili przedłożenia do recenzji pracy habilitacyjnej

Dorobek Habilitanta po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych obejmuje autorstwo i współautorstwo 5 monografii, autorstwo i współautorstwo 27 rozdziałów w monografiach książkowych, oraz autorstwo 10 artykułów naukowych i opracowanie 25 haseł encyklopedycznych, jak również 5 redakcji naukowych. Uwzględniając także referaty wygłoszone na konferencjach naukowych i uczestnictwo w projekcie naukowym, trzeba skonstatować, że **ocena tego dorobku** – z uwagi na wielorakość form, stanowiących przekrój możliwych form aktywności naukowej, reprezentatywnych dla nauki prawa – **jest i musi być bardzo dobra**. Habilitant sprawnie posługuje się różnymi formami wypowiedzi prawniczej, zaś swoją wiedzę buduje w oparciu o aktywną pracę naukową, opartą w dużej mierze na wymianie międzynarodowej, co nabiera szczególnego znaczenia z punktu widzenia obszarów zainteresowań naukowych p. dr P. Sitka.

Dorobek Habilitanta jest dorobkiem **znacznym i znaczącym** zarazem, i można go ocenić jako istotnie oddziałujący na doktrynę – co wyraźnie należy podkreślić – **prawa bankowego**, czy szerzej **finansowego**, chociaż nie można nie dostrzegać także perspektywy ogólniejszej, jaką stanowi prawo gospodarcze. Prace Habilitanta cechują się różnorodnością tematyczną, jak i różnorodnością przyjętych form, gdyż wykorzystuje on formy wypowiedzi prawniczej reprezentujące szerokie spektrum, jak: monografia, artykuł, czy nota encyklopedyczna, tudzież rozdział w pracy zbiorowej.

Analizując dorobek Habilitanta z omawianego okresu należy zauważyć, iż najczęstszą formę publikacji stanowią w nim rozdziały w opracowaniach zbiorowych, będących efektem podejmowanej przez Habilitanta **współpracy zespołowej**. Znacząca część tych opracowań to rozdziały w pracach zbiorowych, doceniane zarówno w środowisku akademickim jak i przez przedstawicieli środowisk zawodowych.

Powierzenie Habilitantowi opracowania rozdziałów w powszechnie uznanych i poważanych opracowaniach zbiorowych – cenionych zarówno przez przedstawicieli nauki, jak również przez praktyków - świadczy nie tylko o uznaniu środowiska prawniczego dla kompetencji zawodowych Pana dra P. Sitka, ale także o docenianiu Jego erudycji w zakresie nauk prawnych.

Przedmiotowe prace Habilitanta cechują się zdecydowaną różnorodnością tematyczną, co dowodzi, że nie ogranicza się on tylko do wybranego obszaru badawczego, ale poświęca swoją uwagę różnym zagadnieniom badawczym z zakresu szeroko pojmowanego prawa finansowego i gospodarczego, a także administracyjnego, ze znaczącym komponentem również prawa europejskiego (prawa UE). Niektóre jego opracowania mają przy tym charakter przyczynkarski, co jednak nic nie ujmuje analizowanemu dorobkowi naukowemu, ale wręcz go **zdecydowanie wzbogaca**.

Publikacje Habilitanta można przypisać do trzech zasadniczych obszarów tematycznych:

- 1) prawo bankowe, w znaczeniu obszaru tych regulacji prawnych, które bezpośrednio odnoszą się do funkcjonowania systemu bankowego, wraz z rozważaniami dotyczącymi roli i pozycji banku centralnego, a w uzupełnieniu do tego obszaru, lecz w ściślejszej z nim relacji pozostaje podejmowana przez Habilitanta problematyka unii bankowej,
- 2) system finansowy, w ramach, której to problematyki Habilitant koncentruje się na zagadnieniach ustroju pieniężnego, z czym wiąże się bardzo ściśle problematyka polityki walutowej oraz pieniężnej i kwestia EURO wraz z zagadnieniami unii walutowej, oraz zagadnienia kryzysów finansowych, a co za tym idzie mechanizmów bezpieczeństwa systemowego oraz ekonomicznego,
- 3) prawo karne, zwłaszcza w kontekście zachowań przestępczych, jak łapownictwo, czy działania przestępcze przeciwko dokumentom elektronicznym.

W obszarze prawa bankowego – w dorobku Habilitanta – trzeba zwrócić uwagę na samodzielną monografię Zintegrowany sektor bankowy Unii Europejskiej. Studium finansowo-prawne (Warszawa 2015 r.), która stanowi systemowe omówienie problematyki unii bankowej i jej ram prawnych, przedstawioną z perspektywy genezy przyjętych rozwiązań regulacyjno-

instytucjonalnych. W tym obszarze badawczym podejmowanym przez Habilitanta mieszczą się także: monografia zbiorowa *Polska a unia bankowa* (Warszawa 2015), pod red. P. Sitka, w której w rozdziale *Trzy filary unii bankowej jako odpowiedź na kryzys finansowy* podejmuje on problematykę wpływu kryzysu finansowego na przygotowanie i uchwalenie ram prawnych – opartej na trzech zintegrowanych filarach, obejmujących jednolity nadzór, jednolite zasady restrukturyzacji oraz jednolity system depozytów gwarantowanych – europejskiej unii bankowej. W przedmiotowym nurcie rozważań mieści się także m. in. wspomniana już wcześniej monografia *Przeobrażenia systemu bankowego w kontekście utworzenia unii bankowej* (Warszawa 2017), czy artykuł *Nadzór ostrożnościowy nad instytucjami finansowymi unii bankowej* (Zeszyty Naukowe Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego AON, 2014, nr 4).

Z innych zagadnień z zakresu prawa bankowego, jakie podejmuje Habilitant wymienić warto problematykę *Obsługi bankowej jednostek samorządu terytorialnego w Polsce* w: *Bariery, wyzwania i perspektywy przekształceń samorządu terytorialnego w Polsce* (Józefów 2016, we współpracy z M. Sawicką), czy zagadnienia z zakresu tajemnicy bankowej (*Security of information in the Polish bank trading* w: *Consumer Protection – selected issues of the information safety*, pod red. M. Sitek, I. Niedziółka, A. Ukleja, Józefów 2014) oraz problematyka *Transpozycji przepisów dyrektywy CRD IV i rozporządzenia CRR do polskiego prawa bankowego i niektórych ustaw* w: *Jednostka – zbiorowość – państwo w dobie społeczeństwa ponowoczesnego. Spojrzenie interdyscyplinarne* (Józefów 2016).

W ramach rozważań z zakresu prawa bankowego w ujęciu systemowym, Habilitant podejmuje zagadnienia roli i zadań banku centralnego, co znajduje wyraz w takich opracowaniach jak *Niezależność NBP a 5 letnia obecność Polski w UE* w: *Problemy prawa i administracji*, pod red. A. Kojera (Warszawa 2010), czy – pozostające na pograniczu z drugim obszarem zainteresowań badawczych Habilitanta – zagadnienia pozycji Narodowego Banku Polskiego (np. *Polityka pieniężna Narodowego Banku Polskiego i Europejskiego Banku Centralnego w obliczu kryzysu finansowego i po kryzysie* w: *Wpływ prawa Unii Europejskiej na gospodarkę i samorząd terytorialny państw członkowskich*, pod red. M. Ganczar, J. Króla, M. Szewczaka, Łódź 2016).

Jeżeli chodzi o drugi obszar badawczy, tj. **architektura i ramy prawne funkcjonowania i zarządzania systemem finansowym**, ze szczególnym uwzględnieniem aspektu bezpieczeństwa systemowego, Habilitant podejmuje takie zagadnienia jak *Stabilność sektora bankowego w Stanach Zjednoczonych Ameryki i Republiki Federalnej Niemiec* w: *Wyzwania i szanse dla polskiego sektora bankowego*, pod red. P. Sitka (Warszawa 2016), czy też problematyka prawnych ram mechanizmów stabilizacyjnych w opracowaniu *The legal aspects of the European financial stabilization mechanisms* w: *Socio-economic relations between Europe and Asia in the 21st century* (Józefów 2014). Natomiast do problematyki regulacji w przedmiocie upadłości banków postrzeganej z punktu widzenia bezpieczeństwa systemowego odnosi się habilitant m. in. w artykule *Safety and Risk Analysis of Banking Facility* (Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowości i Finansów w Bielsku Białej 2016, nr 4).

Wątek przeciwdziałania kryzysom podejmuje Habilitant również w opracowaniach: *Oczekiwania obywateli i zagrożenia perspektywy stabilnego kierowania krajem w dobie kryzysu* w: *Bezpieczeństwo społeczne w XXI wieku w ujęciu socjologicznym, pedagogicznym, prawnym i nauk o zarządzaniu* (Józefów 2013) oraz *Wybrane aspekty kryzysów finansowych* w: *Prawo bezpieczeństwa finansowego*, pod red. M. Karpiuka, M. Sawickiej, P. Sitka (Warszawa 2016).

Do zagadnień z zakresu polityki pieniężnej odnosi się Habilitant m. in. w opracowaniu *Rosnąca rola banków w kreacji pieniądza* w: *Pieniądz i jego oddziaływanie na otoczenie*, pod red. P. Sitka (Warszawa 2016), czy też *The evolution of the inflation target strategy on the examples of Poland, Turkey and South Korea* w: *Opportunities for cooperation between Europe and Asia* (Józefów 2015). Natomiast wątek polityki walutowej podejmuje dr P. Sitek np. w opracowaniach: *Aspekty prawno-administracyjne mapy drogowej do euro przyjętej przez rząd RP w dniu 28 października 2008 r.* w: *Prawne aspekty działania administracji publicznej*, pod red. M. Czupryk – Kuleszy (Warszawa 2010) oraz *W Polsce obowiązywał denar, grosz, dukat, złoty a teraz czas na polskie euro* w: *Problematyka polskiego pieniądza* (Warszawa 2015).

Kolejnym tematem podejmowanym przez Habilitanta w ramach eksploracji tematyki szeroko rozumianego prawa finansowego i systemu finansowego jest artykuł poświęcony analizie efektywności systemu finansowania

ratownictwa medycznego (por. *Finansowanie ratownictwa medycznego w latach 2004 – 2013 w Małopolskim Oddziale Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia* w: *System ratownictwa w Polsce*, pod red. M. Ciecierskiego, M. Czupryk, M. Karpiuka, Warszawa 2016).

Warto także przywołać opracowania autorstwa Habilitanta z zakresu problematyki zasad funkcjonowania rynku papierów wartościowych: *Wstęp do wielowymiarowego modelowania strategii wyborów portfela papierów wartościowych* (Intercultural Communication 2016, vol. 1).

W ramach trzeciego obszaru badawczego, tj. analizy prawnych następstw określonych zachowań przestępczych i regulacji prawno-karnych Habilitant podejmuje takie zagadnienia jak *Łapownictwo urzędnicze, polityczne oraz gospodarcze w świetle prawa karnego. Analiza kasusów bankowych* (Józefów 2013), czy też *Kryminalizacja bójki i pobicia* w: *Aktualne problemy kryminalizacyjne* (Toruń 2013). Habilitant również zajmuje się zagadnieniami z zakresu przestępstw przeciwko dokumentom jak w artykule *Działania przestępcze skierowane dokumentowi elektronicznemu* (Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej w Józefowie 2006, nr 1/2), a także zagadnieniami z zakresu odpowiedzialności prawnej lekarzy (por. *Aspekty odpowiedzialności prawnej lekarza*, Journal of Modern Science 2013, nr 4).

Przyczynkarskie – z perspektywy głównych nurtów rozważań Habilitanta - aczkolwiek poruszające istotne wątki, pozostają opracowania dra P. Sitka: (i) poruszające zagadnienia z zakresu prawa rodzinnego, jak artykuł *Aspekty prawne struktury rodziny a ambiwalentność koncepcji partnerstwa w stosunkach rodzicielskich z dziećmi* (Journal of Modern Sciences 2014, nr 1/2), czy (ii) z zakresu praw człowieka jak opracowanie *The human and civil rights in Ukraine w: Europe of Founding Fathers: Investment in common future Supplement* (Olsztyn 2014) oraz opracowanie nt. *Prawa złożenia skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w: Karnomaterialne i procesowe instrumenty ochrony jednostki przed nadużyciami władzy państwowej* (Toruń 2015).

Nadto można wyróżnić dodatkowo ciekawy nurtu zainteresowań Habilitanta mieszczący się w obrębie szeroko pojmowanego prawa gospodarczego, w ramach którego dr P. Sitek podejmuje rozważania z zakresu prawa konkurencji (por. *Prawno-administracyjne uwarunkowania rozwoju*

konkurencyjności przedsiębiorstw w: Funkcjonowanie administracji publicznej – historia i stan obecny (Józefów 2013).

Dokonując oceny dorobku naukowego Habilitanta trzeba zauważyć, **że spełnia On** - w mojej ocenie - **kryteria, o których wspomina w § 3 i 4 Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r.** w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (por. zwłaszcza § 3 pkt 2 odnoszący się do nauk społecznych oraz § 4), tym bardziej że w obszarze swoich dociekań naukowych podejmuje on także tematy wykraczające poza lokalny (terytorialny) wymiar prawa, odnoszące się do zagadnień o wymiarze międzynarodowym, dzięki czemu **perspektywa badawcza Habilitanta jest zdecydowanie szersza niż prawo krajowe.** Prawo europejskie stanowi też – zwłaszcza w obszarze regulacji odnoszących się do unii bankowej, zagadnień EURO, czy instytucji kredytowych – istotny punkt odniesienia poszukiwań badawczych Habilitanta.

Zaprezentowana powyżej próba usystematyzowania dorobku Habilitanta jest kwestią przyjętej przez recenzenta autorskiej konwencji. Zasygnalizowane nurty stanowią rozważania pogłębione i mocno osadzone w prawie bankowym, finansowym oraz prawie UE, a także gospodarczym publicznym, będąc niewątpliwie uszczegółowieniem niektórych zasadniczych instytucji występujących w tych dziedzinach prawa. Połączenie wszystkich wskazanych nurtów badawczych pozwala na uznanie **kompletności naukowej** Habilitanta z punktu widzenia przypisanego mu dorobku naukowego. Można skonkludować, że **osiągnięte efekty naukowe mają doniosłe znaczenie dla teorii prawa bankowego i finansowego (w tym prawa instytucji finansowych), oraz gospodarczego,** a nadto również dla praktyki obrotu. Nie mam wątpliwości, że dorobek naukowy Pana dr P. Sitka jest **bogaty merytorycznie i rodzajowo bardzo urozmaicony,** jak również jest on ze **wszech miar rzetelny warsztatowo.** Można więc bez wątpliwości uznać go **za znaczny** w świetle wymogów określonych w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 882), a tym samym pozwala stwierdzić, że **spełniony został pierwszy z wymogów nadania Panu dr P. Sitkowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych.**

3. Ocena pracy habilitacyjnej i problemu badawczego

Rozprawa habilitacyjna pt. *Przeobrażenia systemu bankowego w kontekście utworzenia unii bankowej* (Warszawa 2017, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie), stron: 367.

A. Wybór tematu badawczego

Habilitant uczynił przedmiotem swojego zainteresowania badawczego zagadnienia dotyczące analizy rozwiązań prawnych – także od strony ich genezy – tworzących ramy unii bankowej, co jednocześnie stanowi asumpt do rozważań na temat przyczyn i skutków kryzysu finansowego, który legł u podstaw reformy całego sektora bankowego w krajach członkowskich UE. Co więcej, Habilitant podejmuje także próbę oceny skuteczności przyjętych mechanizmów stabilizacyjnych oraz wskazuje na zmiany, jakie zaszły w europejskim systemie bankowym. W tym świetle praca *Przeobrażenia systemu bankowego w kontekście utworzenia unii bankowej* - koncentrując się na problematyki dość rzadko poruszanej w obszarze prawa finansowego i bankowego – jest pierwszą w literaturze polskiej całościową analizą naukową zmian, jakie zaszły w następstwie kryzysu lat 2007 – 2013 w sektorze bankowym, przeprowadzoną z perspektywy europejskiej.

Punktem wyjścia do dalszych rozważań jest identyfikacja przez Habilitanta 5 zasadniczych zagadnień, które będą w dalszej części determinowały temat tezy badawczej, jaką jest stwierdzenie, iż unia bankowa nie została zakończona, a do których zaliczył Habilitant pytania o: (i) rolę Europejskiego Banku Centralnego jako nadzorcy, (ii) skuteczność przeciwdziałania unii bankowej procesom defragmentacji europejskiego systemu bankowego, (iii) możliwość stworzenia europejskiego systemu bankowego, (iv) wpływ unii bankowej na procesy integracji transgranicznej bankowości oraz (v) wpływ unii bankowej na instytucje pozabankowe, tak krajowe, jak europejskie i globalne.

Recenzowana praca dra P. Sitka ma w pierwszej kolejności bez wątpienia charakter opracowania teoretyczno-prawnego, opartego przede wszystkim na gruntownej analizie materiału normatywnego, dzięki czemu Habilitant rekonstruuje architekturę unii bankowej w wymiarze instytucjonalno-funkcyjnym. Z drugiej strony nie można jednak nie dostrzegać wymiaru interdyscyplinarnego tego opracowania, co widoczne jest zwłaszcza w odwoływaniach do nauki o finansach (bankowości), czy statystyki, dzięki czemu otrzymujemy zupełny obraz procesu integracji sektora bankowego wraz z wykorzystanym do jego wdrożenia instrumentarium prawnym, co dodatkowo podane zostaje jeszcze szczegółowej analizie z punktu widzenia efektywności osiągniętego założenia. Z tego punktu widzenia monografię Pana dra P. Sitka ocenić trzeba **bardzo wysoko**, gdyż podjęty wątek badawczy od dawna oczekiwał na jego całościowe omówienie i dogłębną analizę. Można zatem skonkludować, że recenzowana monografia dotyka wątku o niezmiernie doniosłym znaczeniu praktycznym, co jest zresztą także przedmiotem szczegółowej analizy przeprowadzonej przez Habilitanta (por. chociażby rozdział 7 recenzowanej pracy), chociaż stanowi ciekawą i wielce interesującą analizę przeprowadzoną z pozycji normatywno – doktrynalnych.

Wobec braku wcześniejszych całościowych opracowań wspomnianego tematu ocenianą pracę ocenić należy jako bardzo wartościową pozycję odnoszącą się do zagadnień wręcz fundamentalnych z perspektywy problematyki prawa finansowego i bankowego.

W świetle powyższych uwag zagadnienie podjęte przez Habilitanta niewątpliwie godne jest monografii habilitacyjnej, a sposób jego potraktowania w monografii sprawia, że już z tego punktu widzenia trzeba ocenić ją **niezwykle pozytywnie**.

B. Warsztat i technika pracy

a) Ocena warsztatu naukowego

W przypadku recenzowanej pracy widać niewątpliwie duży wysiłek Habilitanta, który zmierza do pełnego wykorzystania źródeł prawa oraz literatury

przedmiotu. W recenzowanej pracy Habilitant odwołuje się do wszystkich istotnych pozycji z literatury przedmiotu, opracowań zarówno polskich, jak też i zagranicznych. Bibliografia obejmuje 465 pozycji (wraz z publikacjami internetowymi) i jest **ze wszech miar reprezentatywna** dla omawianego problemu badawczego. Nadto wzbogacają ją odesłania do miarodajnych decyzji, jak np. decyzje Europejskiego Banku Centralnego, czy Rady Unii Europejskiej oraz opinii np. Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, a także raportów i sprawozdań właściwych organów, instytucji finansowych i ciał doradczych., jak np. NBP, czy Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Autor bez problemu, ale też z rzucającą się w oczy swobodą korzysta ze źródeł prawa, także – a może przede wszystkim prawa Unii Europejskiej - co niewątpliwie poszerza horyzonty poznawcze i wzbogaca podstawy analizy o dodatkowe punkty odniesienia. Prawidłowo też stosuje Habilitant znane prawoznawstwu metody interpelacji prawa, zaś język prawniczy, jakim się posługuje jest dojrzały i bardzo precyzyjny.

Wywody Habilitanta przeprowadzane są w sposób logiczny oraz usystematyzowany, co czyni pracę przejrzystą i niezwykle czytelną, zważywszy na poziom skomplikowania problemu, jakiego dotyczy. Habilitant potrafi umiejętnie przedstawić argumentację doktrynalną, dążąc do zaprezentowania swojego własnego, solidnie uzasadnianego, stanowiska, czym kończy się najczęściej prezentacja poglądów wyrażonych w doktrynie prawa. Habilitant nie ogranicza się wszakże do strony formalno-prawnej, ale stara się w sposób przystępny naświetlić tło procesów wypracowywania przyjętych rozwiązań regulacyjnych, **omawiając meandry negocjacji**, co stanowi dodatkową wartość pracy, jako że staje się ona źródłem wiedzy na temat procesu wypracowywania kompromisów decyzyjnych, których efektem jest aktualna architektura prawa unii bankowej. Dzięki takiemu podejściu recenzowana praca dr P. Sitka staje się kompendium wiedzy nie tylko prawniczej, ale przydatnej także politologom, czy historykom, a nawet finansistom. Wspomniana warstwa deskrypcyjna przyczynia się również do poznania motywów, jakimi kierował się prawodawca unijny przyjmując rozwiązania fundujące unię bankową, co stanowi dodatkowy – poprawny – walor pracy Habilitanta.

W recenzowanej pracy widać doskonałą orientację Habilitanta w tematyce unii bankowej i jej instytucjonalno-funkcjonalnego otoczenia prawnego, oraz rzetelnie nabytą wiedzę Habilitanta, którą chętnie się dzieli on z czytelnikiem, myśli swoje wyrażając klarownie i jednoznacznie. Można nawet pokusić się o stwierdzenie, że podejmowana tematyka pasjonuje Autora, dzięki czemu **otrzymujemy kompleksowe i wszechstronne** przedstawienie tematu badawczego.

b) Ocena techniki pracy

Praca Pana dra P. Sitka napisana jest bardzo dobrze pod względem technicznym. Uwaga powyższa dotyczy zarówno tekstu głównego jak również przypisów. Zauważalna jest swoboda, z jaką Habilitant posługuje się zarówno przypisami odsyłającymi jak również przypisami merytorycznymi, co stanowi dodatkowe wzbogacenie pracy, przenosząc wątki uboczne poza tekst główny, a jednocześnie nie pozbawiając czytelnika możliwości zapoznania się z kwestiami istotnymi, ale nie mieszczącymi się w pierwszym planie rozważań.

C. Struktura i treść rozprawy

Rozprawa habilitacyjna Pana dra P. Sitka jest pracą o **znacznej objętości**, gdyż liczy ona 367 stron tekstu. Na strukturę Rozprawy składa się : *Wstęp*, gdzie Autor opisuje cel badawczy oraz kierunki prowadzonej analizy, a także identyfikuje przyjętą metodę badawczą wraz z określeniem problemów badawczych oraz charakterystyką bazy źródłowej. Przywołany *Wstęp* jak na rozprawę habilitacyjną jest rozbudowany, niemniej w sposób wyczerpujący realizuje cele, jakie są stawiane tej części pracy naukowej, zwłaszcza że wyraźnie zarysowana w nim zostaje teza pracy.

Poza *Wstępem* na recenzowaną pracę składa się nadto 7 rozdziałów merytorycznych oraz *Zakończenie*, *Bibliografia* i *Wykaz tabeli*. Warto zauważyć, że Habilitant starał się zachować odpowiednie proporcje pomiędzy

poszczególnymi rozdziałami rozprawy, i zabieg ten został zrealizowany z powodzeniem.

Konkludując powyższe uwagi należy zauważyć, że przyjęta przez Autora systematyka pracy oparta została na czytelnym i logicznym układzie, wobec czego podział materiału analitycznego pomiędzy poszczególne rozdziały w pełni obejmuje całość zakreślonego na wstępie obszaru badawczego.

Na pracę składa się siedem rozdziałów: (i) **rozdział 1** (*Integracja bankowa w Unii Europejskiej i instytucje nowego nadzoru bankowego*), (ii) **rozdział 2** (*Filar I unii bankowej. Jednolity mechanizm nadzoru nad instytucjami kredytowymi*), (iii) **rozdział 3** (*Filar II unii bankowej. Jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych*), (iv) **rozdział 4** (*Filar III unii bankowej. Jednolity system depozytów gwarantowanych*), (v) **rozdział 5** (*Synergia a ambiwalentność unii bankowej*), (vi) **rozdział 6** (*Transformacja bankowości centralnej w Europie*) oraz (vii) **rozdział 7** (*Próba oceny skuteczności mechanizmów prawnych unii bankowej*).

Punktem wyjścia dla analizy podjętego w recenzowanej pracy habilitacyjnej tematu badawczego uczyniono genezę idei i problematykę źródeł integracji bankowej w Unii Europejskiej. Rozdział 1 rozprawy dra P. Sitka poświęcony został początkom i późniejszym etapom integracji systemu bankowego, w tym także omówieniu wpływów czynników makroekonomicznych, w tym takich zjawisk jak globalizacja. Habilitant przedstawia następnie trendy, jakie pojawiły się w podejściu do sektora finansowego po 2013 r., wskazując także na takie momenty jak *agresywna modernizacja* oraz *galopująca informatyzacja*, czy rozwój bankowości elektronicznej. Słusznie przy tym konstatuje dr P. Sitek, że owe nasilające się coraz bardziej zjawiska niosą nowe zagrożenia, w tym takie, które wynikają z rozbudowywanej sieci i rozproszenia władzy. Powyższa konstatacja staje się punktem wyjścia dla rozważań na temat roli i modelu nadzoru bankowego w nowej rzeczywistości. Punktem docelowym jest tutaj analiza jednolitego mechanizmu nadzoru ostrożnościowego. Warto zauważyć, że Habilitant szczegółowo przedstawia wątki konstruowania nowych rozwiązań instytucjonalnych, opisując poszczególne etapy procedowania na poziomie ciał decyzyjnych UE.

2 rozdział rozprawy habilitacyjnej obejmuje analizę tzw. pierwszego filaru unii bankowej, tj. jednolitego mechanizmu nadzoru nad instytucjami kredytowymi, przy czym – podobnie jak w rozdziale 1 – punkt wyjścia stanowi opis sytuacji, jaka wytworzyła się na skutek kryzysu globalnego od 2008 r. Habilitant poddaje analizie mechanizmy prawne tego nadzoru oraz jego wpływ na poszczególne instytucje kredytowe, w tym przede wszystkim na bankowe grupy transgraniczne. W dalszej kolejności Habilitant podejmuje zagadnienia organizacji nadzoru – w tym jego organy - oraz przedstawia mechanizmy jego działania, a także opisuje relacje z innymi instytucjami. Rozdział 2 kończy ocena stanu aktualnego, wraz ze wskazaniem słabości i ujawnionych niedociągnięć nowej architektury nadzoru.

Rozdział 3 koncentruje się na tzw. II filarze unii bankowej i poświęcony został organizacji i prawnym podstawom jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i tzw. uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych, jako sposobu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom wynikającym z niejednorodnych podstaw, na jakich opierało się dotąd funkcjonowanie rynków finansowych. Ważnym punktem odniesienia jest tutaj pozycja i interes wierzycieli, wobec czego istotna uwaga skupia się na mechanizmach zapewniających budowę zaufania do systemu finansowego jako całości.

W rozdziale 4 podjęto zaś próbę omówienia jednolitego systemu gwarantowania depozytów jako tzw. III filaru unii bankowej. Habilitant przedstawia rozwój tendencji w zakresie instytucjonalizacji zasad gwarantowania depozytów i odchodzenia od tzw. systemu gwarancji domniemanych. Bardzo interesujący wątek stanowią rozważania na temat funkcji systemu gwarantowania w okresach kryzysów finansowych, co Habilitant poddaje analizie zwłaszcza w świetle doświadczeń ostatniego kryzysu finansowego.

Rozdział 5 – w mojej ocenie bardzo interesujący – poddaje analizie założenia, na jakich oparto unię bankową w konfrontacji z efektami, jakie przyniosło jej utworzenie, dokonanej z perspektywy średnioterminowej. Opierając się na analizie różnych danych, Habilitant konkluduje, iż pierwszy cel, jaki przyświecał tworzeniu unii bankowej, tj. budowa jednolitego rynku usług finansowych nie został osiągnięty – przy czym podaje on przyczyny tego stanu rzeczy – zaś drugi cel, tj. przeciwdziałanie niestabilności finansowej, zdaniem

Autora jest możliwy do osiągnięcia tylko pod pewnymi warunkami, za jakie uznaje on rozdzielenie zależności występujących między polityką fiskalną a finansową. Bardzo ważna przy tym wydaje się uwaga – którą zdaje podzielać się Habilitant – iż regulacja unii bankowej zakłada stworzenie modelu, w którym uprawnienia nadzorca krajowego przesuwane są w kierunku nadzorca konsolidującego, tj. grupowego. Nie bez znaczenia pozostaje także inna uwaga, że udoskonalanie rozwiązań regulacyjnych w ramach reformowania unii prowadzi do utraty prestiżu przez wiele osób sprawujących istotne funkcje w systemie finansowym, co niewątpliwie każe uwzględniać rolę czynnika psychologicznego w ocenie procesu reformowania unii bankowej.

W rozdziale 6 rozprawy zawarto analizę procesów transformacji bankowości centralnej w Europie, dzięki czemu otrzymujemy kompletny obraz architektury instytucjonalnej systemu finansowego. Ale rozdział ten jest także miejscem rozważań na temat niekonwencjonalnych instrumentów polityki pieniężnej prowadzonej przez banki centralne, takich jak: interwencje na rynku walutowym, ujemne stopy procentowe, czy tzw. luzowanie ilościowe, do których sięgnięto w okresie kryzysu finansowego i reform regulacyjnych, które ciężar odpowiedzialności za regulacje makroostrożnościowe przerzuciły na banki centralne. Habilitant konstatuje przy tym, iż perspektywa czasu właściwego dla oceny trwałości tych regulacji jest zbyt krótka dla stwierdzenia, które z przytoczonych przez niego rozwiązań się utrzymają na przyszłość.

Rozdział 7 stanowi próbę oceny skuteczności mechanizmów prawnych unii bankowej, której ramy prawne wyznaczają akty omawiane w rozprawie. Podejście Habilitanta cechuje krytycyzm w ocenie analizowanych zjawisk, chociaż ogólna całościowa ocena wydaje się być pozytywna, zwłaszcza jeśli uwzględni się okoliczność, na ile – w sposób odczuwalny – przedmiotowe regulacje wpłynęły na system finansowy po 2008 r., czyli po okresie kryzysu finansowego, który dla Habilitanta stanowi istotny punkt referencyjny dla podejmowanych recenzowanej pracy analiz.

5. Wnioski końcowe

Dokonując całościowej oceny działalności naukowo – badawczej **dra Pawła Sitka** pragnę zdecydowanie stwierdzić, że poziom warsztatu naukowego, który on reprezentuje oraz umiejętność rzeczowej argumentacji prawniczej, przemawiają za jak **najbardziej pozytywną oceną**. Przedstawiona do oceny Rozprawa habilitacyjna oraz pozostały dorobek naukowy dra Pawła Sitka wskazują na bardzo dobre przygotowanie Habilitanta do prowadzenia samodzielnej pracy naukowej. W pracach Habilitanta widać nie tylko **dojrzały rys teoretyczno - prawny**, dzięki czemu niewątpliwie wzbogacają one dorobek nauki prawa, ale nadto mają one także swój **praktyczny wymiar**. Autor posługuje się w swoich pracach językiem klarownym, w jasny sposób formułuje swoje myśli i ochoczo dzieli się nimi z czytelnikiem.

W konkluzji stwierdzam z pełnym przekonaniem, iż ze względu na dorobek naukowy stanowiący **znaczny wkład w rozwój nauki prawa bankowego, czy szerzej finansowego** - w tym także Rozprawę habilitacyjną - oraz mając na uwadze istotną aktywność naukową Habilitanta, **Pan dr Paweł Sitek** spełnia wymogi stawiane przez art. 16 oraz art. 18a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki dla nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych.

prof. dr hab. Marek Michalski